

Żołnierze i towarzysze broni! Rok ciężkiej pracy minął, pracy tak ciężkiej, tylu obstawionej przeszkodami, że gdy się obejrzymy na nią, dziw bierze, że istniejemy, że dawno już rodzinne bory nie szemrzą po was swej pieśni żałobnej, po was, po polskich żołnierzach z wielkiej wojny 1914—1915 r. I teraz po roku wojny, jak na początku, jesteście tylko awangardą wojenną Polski, a także jej awangardą moralną z umiejętnością zaryzykowania wszystkim, gdy ryzyko jest konieczne.

Żołnierze! Dziś po roku wojny i pracy smutno mi, że powinnować Wam olbrzymich triumfów nie mogę, ale dumny jestem, że dzisiaj z większym spokojem, niż rok temu mogę do Was, jak ongi zawołać: „Chłopcy. Naprzód! Na śmierć, czy na życie, na zwycięstwo, czy na klęski — idźcie czynem wojennym budzić Polskę do zmartwychwstania”.

Józef Piłsudski.

Ożarów, 5, VIII, 1915, pod Lubartowem.

Marszałek o Ochotnikach z Ameryki.

Marszałek Piłsudski pochał każdego żołnierza polskiego, który szedł ochotniczo walczyć o niepodległość Polski. Z całą serdecznością odnosił się do swych legionistów, bo ci byli mu najbliżsi, lecz również nie skąpił serdecznych słów i dla tych, którzy przybyli aż z Ameryki, aby Polsce pomagać w jej śmiertelnych walkach. W rozkazie Naczelnego Wodza do Żołnierzy-Polaków odjeżdżających do Ameryki — Marszałek Piłsudski mówił:

Żołnierze!

Oddani pracy przy olbrzymich warsztatach w Stanach Zjednoczonych, otoczeni bogatym rozkwitem życia i przepychem wspaniałych warunków oraz nieobliczalnych możliwości, jakich tyle nastrocza Ameryka, na pierwszy głos, na pierwsze wezwanie Polski, porzuciliście wszystkie korzystne widoki przyszłości i wstąpiliście do polskich szeregów. Jakiż to głos sprawił, że nie pomni osobistych wygod, bezpieczeństka i obfitych korzyści, wybraliście ciężką służbę wojenną, zdala od waszych ognisk rodzinnych? Jakiż to rozkaz spowodował, że mogąc waszą krwią, męstwem, odwagą i życiem zasługiwać się wspaniałej stronie świata, tej, która wam może dać obfity chleb, przysłżycie tu służyć krajowi, który w porównaniu z Ameryką jest krajem ubogim i doświadczanym przez los tysiącem cierpień i braków?

Tym głosem, tym rozkazem nieodpartym, była niezagłuszona w waszych sercach żadnem oddaleniem, żadną rozłąką, wielka, szlachetna miłość Ojczyzny. To właśnie najświętsze uczucie miłości Ojczyzny kazało wam wybrać nasze szare polskie szeregi. To uczucie miłości Ojczyzny, w każdym Polaku obecne i najwyższe, kazało wam przełamać wszelkie trudności i przybyć tu, aby walczyć o wolność tej ziemi, która wydała was, waszych ojców i dziadów. Pokazaliście raz jeszcze światu, przykładem wszystkich naszych przodków rycerskich wiedzeni, że niemasz oddalenia, niemasz czasu, niemasz miejsca na świecie ogromnym, gdzieby do serca Polaków nie dotarł głos Ojczyzny, wzywający ich do walki. Walką i trudem, cierpieniem i krwią odnowiliście węzły, jakie was łączą z Polską. Wróciwszy do siedzib i na pola waszej dawnej pracy, krzewcie wszędzie wśród ziomek tę miłość, która wam przyświecała w ciężkich latach wojny, aby tak, jak w tym okresie do was, w każdym następnym do waszych dzieci i waszych wnuków zawsze mógł trafić przez wszystkie morza i odległości głos Ojczyzny, wzywającej swoich synów do czynu.

m. p. (—) Józef Piłsudski.

Walczyć o Polskę To Zaszczyt—Piłsudski.

(Dokończenie ze strony 1ej)

dniu 3 sierpnia w Oleandrach, pod Krakowem, Piłsudski wybrał stukilkudziesięciu strzelców i drużyniaków i oświadczył im w rozkazie:

„Żołnierze!...

Spotkał was ten zaszczyt niezmierny, że pierwsi pójdziecie do Królestwa i przestąpicie granicę rosyjskiego zaboru, jako czołowa kolumna wojska polskiego, idącego walczyć za oswobodzenie Ojczyzny. Wszyscy jesteście równi wobec ofiar, jakie ponieść macie. Wszyscy jesteście żołnierzami. Nie naznaczam szarż, każę tylko doświadczeńszym wśród was pełnić funkcje dowódców. Szarże uzyskacie w bitwach. Każdy z was może zostać oficerem, jak również każdy oficer może znów zejść do szeregowców, czego oby nie było... Patrzę na was jako na kadry, z których rozwinąć się ma przyszła armja polska i pozdrawiam was jako pierwszą kadrową kompanję”.

Już w dniu 6 sierpnia z tą pierwszą kadrową kompanją Piłsudski przekroczył granicę. Od tej chwili Polska rozpoczęła wojnę z Rosją.

Polaków Nie Mogło Braknąć.

W rok po tym fakcie historycznym, Piłsudski wydał odezwę już do Pierwszej Brygady. Z odezwy tej przebija wyraźnie sposób myślenia ówczesnego Komendanta:

„Żołnierze!...

Rok temu z garścią małą ludzi źle uzbrojonych i źle wyposażonych rozpocząłem wojnę.

Cały świat stanął wtedy do boju.

Nie chciałem pozwolić, by w czasie, gdy na żywym ciele naszej ojczyzny miano wyrębać mieczami nowe granice państw i narodów, samych tylko Polaków brakowało. Nie chciałem dopuścić, by na szalach losów, ważących się nad naszemi głowami, na szalach, na których miecze rzucono, zabrakło szabli polskiej. Że szabla nasza była małą, że nie była godna wielkiego, dwudziestomiljonowego narodu, nie nasza w tem wina. Nie stał za nami naród, nie mający odwagi spojrzeć olbrzymim wypadkom w oczy i oczekujący w biernej ewentualności jakiejś dla siebie od kogoś gwarancji.

Żołnierze! Poszliście za moim rozkazem bez wahania, bez chwili namysłu, czy los Wasz będzie podobny do losu tylu poprzedzających żołnierzy polskich. Poszliście, by stanąć w obronie, jeśli już nie sześcicia Ojczyzny, to przynajmniej jej honoru.

Rok minął! Wyrobił się z nas ten typ żołnierza, którego nie znała dotąd Polska. Nie brawura, nie błyskotka żołnierska stanowi najistotniejszą naszą cechę, ale ten przedziwny spokój i równowaga w pracy bez względu na przeciwności, jakie nas spotykają.

Żołnierze i towarzysze broni! Rok ciężkiej pracy minął, pracy tak ciężkiej, tylu obstawionej przeszkodami, że gdy się obejrzymy na nią, dziw bierze, że istniejemy, że dawno już rodzinne bory nie szemrzą po was swej pieśni żałobnej, po was, po polskich żołnierzach z wielkiej wojny 1914—1915 r. I teraz po roku wojny, jak na początku, jesteśmy tylko awangardą wojenną Polski, a także jej awangardą moralną z umiejętnością zaryzykowania wszystkim, gdy ryzyko jest konieczne.

Żołnierze! Dziś po roku wojny i pracy smutno mi, że powin-